

Košnja je danes že prezrela in na več krajih še ne izvršena, čeprav se pridelek manjša od dne do dne. Manjka delovnih moči. S silo, kakor si domisljujejo mnogi obdelovalci rezkega pruskega načina, pa te moči ni spraviti venkaj na deželo, kjer morajo delati v potu svojega obraza od treh zjutraj do poznega večera; izpodbujati bi se jih moralo z visokimi plačami; mnogo ljudi, ki danes v mestu stradajo, bi ob visokem zaslužku in dobri hrani sprejelo delo na deželi, čeprav bi se jim zdelo začetkomu nenavadno trdo.

Kako pa more kmet danes dajati visoke plače, če dobi za svoje pridelke samo tretjino, ali kakor v mnogih slučajih četrtino cene svetovnega trga?

Cudno postopanje sodnij.

Ono pridelovanje, ki se ni zatrlo ali zmanjšalo vsled najvišjih cen, pa otežuje ali morda celo ugonablja postopanje naših sodnij. Danes ne zadostuje, da kdo prideluje ali trguje po nizkih cenah in sicer tako, da se vidi že na prvi pogled, da njegova delavnost izključuje zvišanje cen. Sodnije so povsod že pozabile, za kaj je pravzaprav spočetka bila izdana naredba o draženju, ki je vendar imela hvalevreden namen, — dasi pomenja eno najhujših napak, ki so bile sploh kedaj narejene; s to naredbo se je hotelo preprečiti oduševske izrastke in ljudstvu omogočiti oskrbo po zmernih cenah; sodnije so, pravim, polagoma ta prvotni namen popolnoma pozabile; ljudje, ki so splošno znano delali dostojno in poceni, ki so s svojim delom izkazovali prebivalstvu važne usluge, si morajo po cele tedne in mesece dopuščati sodne preiskave in nadlegovanja, ker je kdo, večinoma iz nevednosti, dostikrat pa iz zavisti in iz veselja do ovajanja, napravil proti njim ovadbo.

Brezvestno, hujskajoče časopisje, katero vzbuja zavist in sovraštvo, je še slabše zlo. Pod hinavsko pretvezo, da zastopa koristi ljudstva, v resnici pa s pravim namenom, nuditi čitateljem škandale, hujska množice proti pridelavajočim in trgujočim stanovom, na kratko proti vsem onim, od katerih zavisi oskrba splošnosti in katerih veselje do dela bi se moralo z vsemi sredstvi, ne samo obdržati, ampak povečati.

Razmere vedno slabše.

Domoljub mora s skrbjo gledati v bodočnost — kajti vidi se, da postajajo razmere glede oskrbe dan za dnem slabše. Kdor pride na deželo, ve, kako danes kmet misli; ozlovoljen je, manjka mu delovnih moči; zahteve doma ostalih so se podvojile, da potrojile. Pri tem pa ni nobenega upanja, da bi se delo poplačalo, pač pa ima pričakovati, da bo izpostavljen nadlegovanju in preganjanju. Povsod se sliši kmete govoriti, da bodo pridelovali samo še najotrebnejše za lastno preživljenje in krmljenje živine, pri današnjih cenah da se ne izplača več se potruditi.

Sedaj so bile deloma izdane najvišje cene za zelenjavo in sadje, deloma se nam še obetajo in dasi je odgovorni urad strokovno izvrstno organiziran, posledice navzlic temu ravno radi teh najvišjih cen ne bodo izostale; nabava sadja in zelenjave bo vedno težja.

Najvažnejše.

Sklep, ki ga napravi „Timesov“ članek, je približno ta-le: „Najvažnejše, da, edino opravilo zakonodajne oblasti naj bi obstajalo v tem, da se zavzame omejitve pri zbiranju in razdeljevanju živil naj bi se v največji meri uporabljale moči, ki so na razpologo, in bi se kolikor mogoče opuščalo uradniško vmešavanje. Oblasti naj bi kolikor mogoče malo vplivale na tvorbo cen. Prava točka, kjer more v tem oziru oblastvo nastopiti, je zmanjšanje dobička med veletrgovcem, oziroma pridelovalcem in trgovcem na drobno. Najvišjih cen se je ogibati, ker omejujejo le pridelovanje. Pravilno zdravilo zoper prevelike dobičke pridelovalcev je obdačenje in edino zdravilo zoper pomanjkanje, v kolikor so ga povzročile visoke cene, je podpiranje potrebnih.“

Usodna nemška napaka.

Cinaudi pravi še posebej: „Najbolj usodna vseh nemških napak je bila, da so preskrbo z živilom, ki so bila sama na sebi zadostna, pokvarili z motečimi ukrepi države in da so tako šele prav ustvarili pomanjkanje, ki ga danes obžalujemo. Ako bi bili takoj preprečili nepotrebno zauživanje in uredili človeško porabo, pri tem pa pustili na miru cene, potem bi bile nekoliko zvišane cene skoraj gotovo zadostovale, da bi se bilo pridelovanje pomnožilo primerno povečanim potrebam; blago bi se ne bilo razmetavalo, povprečne cene bi bile danes v celoti nižje in prebivalstvo bi bilo na boljšem kakor je dejansko.“

Edina rešitev.

Vsakdo, ki je s paznimi očmi od početka vojske zasledoval zakonodajo o živilih v naši državi, pač ne more priti do drugega zaključka, kakor da je za nas edina rešitev, naj se pametno odpravi današnje zasilno gospodarstvo in naj se s prostimi cenami zoper polaroma osvobodi trg. Cene bodo začetkom mo-

čno poskočile, toda vsa živila, katera še so v raznih zalogah, pa so izginila, bodo prišla na dan in pridelovanje novih živil se bo zelo poživilo. Tam, kjer je nadzorstvo potrebno ali sploh mogoče, naj se ne izvršuje po državnih nastavljenih, ampak po strokovnih organizacijah, ki že obstoje ali se imajo šele osnovati. Te strokovne organizacije naj bi nadzirali državni činovniki in jim stali s svetom ob strani. Vsi občeškodljivi izrodki bi se preprečili na ta način, da bi se člani, ki bi se ne uklonili odredbam teh strokovnih organizacij, izključili in bi se jim v zela pravica, sklepati kakoršnekoli kupčije. Draženje potom verižne trgovine bi potem sploh ne bilo mogoče, ker je verižna trgovina ob taki organizaciji popolnoma izključena.

Kdaj se bomo slednjič tudi pri nas naučili bistro gledati, kedaj bomo vendar opustili one načine, vsled katerih se dogaja, da je oskrba dandanes slabša kakor prejšnje leto in da bo prihodnje leto še slabša kakor je letos? Bojim se, da se bomo spame-tovali še le takrat, ko bo prepozno.

Krompir zasežen.

Ministrstvo za ljudsko prehrano je izdalo naredbo, ki določa, da je s 1. avgustom t. l. zasežen ves pridelek letošnjega krompirja. Določa se, koliko krompirja se bo smelo pokrmiti in sicer se bo smela pokrmiti samo lista množina krompirja, ki za človeško hranilo ni več uporabna (zelo drobni, gnili, vodeni, zgrizeni krompir). Prepovedana je uporaba krompirja za izdelovanje špirta ali žganja. Za uporabo krompirja v drugih obratih, kot za izdelovanje skroba itd. je potrebno dovoljenje urada za ljudsko prehrano. Pridelovalec mora zaseženo (t. j. odvisno) množino krompirja oddati vojno žitno-prometnemu zavodu. Vsaka druga oddaja ali prodaja krompirja, bodisi proti plačilu ali brezplačno, je prepovedana. Vsled tega je prevažanje krompirja dovoljeno le tedaj, če je v to izrecno privolil vojno-žitno-prometni zavod. Množina pridelanega krompirja bo dognana s cenitvijo, (s tehtanjem za poskus) in na ta način, da se bo določilo, koliko polja je bilo s krompirjem nasajene. Vrhutega se pa mora vsak, kdor ima več kakor pol hektarja zemlje s krompirjem nasajene, naznaniti množino pridelanega krompirja. Ko bo oblast dognala množino pridelanega krompirja, bo določila, koliko se ga bo moralo oddati. Razdelitev krompirja v jeseni bo urejena na karie za krompir. Urad za ljudsko prehrano je pod gotovimi predpogoji odobril pogodbe, ki so bile sklenjene s pridelovalci glede sajenja in dobave krompirja. Cena za krompir pri pridelovalcu je določena za dobo od 1. do 20. avgusta s 40 K za meterski stot, od 21. avgusta do 5. septembra s 25 K in od 6. septembra naprej s 15 K za meterski stot. Za takozvani krompir »rožiček« ali »kifec« so pa določene trikrat višje cene, kakor so določene za okrogel krompir. Zoper tozadevne prestopke so določene stroge kazni.

Oblast že vnaprej opozarjamo, naj energično poskrbi za dovolj semenskega krompirja za spomlad. Naj se ljudem ne odvzame preveč krompirja, da ga spomladi ne bo manjkalo za seme kakor letos. Čudno je tudi določilo glede cen. Sedaj ga bodo ljudje radi višje cene še zelenega izkopavali, kar bo v veliko škodo. Naj bi se nastavila enotna višja cena, ker 15 K je za 100 kg krompirja, kakor je določeno za čas od 5. septembra naprej, vsekako pre malo. Zakaj se v takih zadevah ne vpraša kmetskih strokovnjakov za svet?

Govorili smo s strokovnjakom, ki pravi, da bo ta vladna odredba zelo slabo uplivala na prebivalstvo. Izkopaval se bo zelen, nedoračen krompir, ker se dobi sedaj več kot polovico več zanj kot po 20. avgustu. Krompir se je radi prejšnje hude suše še le sedaj začel prav razvijati in nastavljeni gomolje. Z ozirom na splošen blagor pozivamo ministra Höferja in vse merodajne kroge, naj na vsak način preprečijo, da bi se cena 40 K že po 20. avgustu prekinila. Vsaj do 1. oktobra, ko bo krompir popolnoma dozorel, naj se plačuje 100 kg po 40 K. Do tedaj bo zrastle vsaj za polovico več krompirja.

Naše žrtve za domovino.

Č. g. kurat Nastran nam poroča: Padli vojniki meseca junija pri pp. 87 iz Slov. Štajerja: Ant. Čepin, roj. 1893 v Pilstanju, Jurij Jost, roj. 1888

v Dramljah, Martin Kovac r. 1896 v Škofji vasi, pristojen v Vojnik, Franc Padar r. 1889 v Veliki Pirešici, Mihael Bauman r. 1894 v Godomercih, Ignac Kladnik r. 1897 v Dobju.

Dne 27. maja je zadela sovražna granata 20-letnega prostovoljnega strelca Franceta Prislan, doma iz Mozirja Skoda za vrliga mladeniča.

Padel je dne 10. junija vrlil mladenič Jakob Kaučič iz Stanovne pri Veliki Nedelji, star 20 let. Bojeval se je 14 mesecev na Tirolskem. Zadet je bil od sovražne granate. Pokojni je bil odlikovan po smrti s srebrno svetlinjo 2. razreda.

Došlo je žalostno poročilo Šusteričevi rodbini v Dolu pri Reštajnu, župnija Rajhenburg, da je sin Jože padel na tirolski fronti dne 19. junija, star 20 let. Bojeval se je čez 2 leti.

V bolnišnici v Mariboru je dne 12. julija umrl črnovojniak Martin Balaskovič iz Kupetinec pri Sv. Juriju ob Ščavnici v 47. letu svoje starosti. Rajni je bil skrben in vzgleden gospodar. Zapušča zalujočo ženo in tri otroke.

Padel je na Krasu dne 14. julija mladenič Anton Kaiser iz Kamnice pri Mariboru. Sovražna granata mu je odtrgala glavo.

Vojni kurat nam je sporočil, da je žrtvoval svoje mlado življenje narednik Vincenc Zemljčič iz Bačkove, župnija Sv. Ana na Krempergu. Izdajalčeva mina mu je pretrgala nit življenja dne 7. maja. Bil je 28 let star.

Umrl je dne 13. julija v bolnišnici v Olomucu na Moravskem mladenič-vojak Janez Kraner od Sv. Benedikta v Slov. gor. Za njim jokajo stari in brat-vojak.

Sovražna roka nam je dne 18. julija vzela vrliga 22letnega mladeniča Ernesta Breznik, doma od Sv. Ane v Slov. goricah. Bil je dodeljen k naskakovalni patrulji. Boril se je neprenehoma od l. 1915 proti polentanju. Bil je že 2krat odlikovan z bronasto in srebrno kolajno drugega razreda. Padli je bil zvest prijatelj in naročnik »Slov. Gospodarja«.

Dne 18. m. m. je padel za cesarja in domovino mladenič Martin Guzaj, sin znane Ojsterškove rodbine v Šentjanžu pri Zibiki. Odlikovan je bil z veliko srebrno kolajno. Mladenič je bil veselega značaja, ki se je vsakomur znal priljubiti.

Naš dragi Avgust Dular iz Rajhenburga je dne 10. junija daroval svoje mlado življenje na oltar domovine. Preteklo je komaj 11 mesecev, ko je njegov starejši brat France daroval svoje življenje na Monte Interrotto, in letos pa naš dragi Guste na Monte Zebio. Bil je še komaj v 20. letu. Bil je vzgleden mladenič. Zadušil ga je italijanski plin.

Življenje je dal za domovino Franc Stopar iz Šostanja. Bojeval se je tri leta in si je nakopal neozdravljivo bolezen. Umrl je na Dunaju dne 8. julija. Bil je čitatej »Slov. Gosp.«

Sovražna granata je hipno uničila mlado življenje mladeniča Jerneja Brencice iz Sladke gore pri Smarju. Rajni je bil edini sin; bil je povsod spoštovan. Na bojišču je bil hraber in neustrašen, v družbi pa vesel in šaliv.

Padel je dne 10. junija popoldne Martin Kekec iz Polensaka, star še le 22 let, zadet od sovražne granate na gori Monte Zebio. Bil je takoj mrtev. Po smrti je bil odlikovan s srebrno svetlinjo 2. razreda. Rajni je bil tihega, mirnega značaja. Za njim ne zalujejo samo domači in znanci ampak vsak, kdor ga je poznal.

Na južnotirolskem bojišču je padel dne 19. junija vrl slovenski mladenič Anton Rečnik, star blizu 30 let, sin Franca Rečnik, posestnika v Hoča h.

Vojna in mir.

Maribor, 31. julija.

V Galiciji se je, kakor smo že zadnjič poročali, vojni položaj obrnil za nas zelo ugodno. Od 19. julija do danes, ko to pišemo, so naše hrabre čete ne samo očistile skoro celo vzhodno Galicijo sovražnika, ampak naši še stojijo na nekaterih mestih onstran Galicije na sovražnikovi zemlji, v Bukovini pa prodiramo v polkrogu proti glavnemu mestu, proti Černovicam. Tekom desetih dni so naši polki prekoračili nič manj nego 120 do 130